

Posudek na magisterskou diplomovou práci
Ondřeje Kavalíra,
předloženou na Ústavu české literatury a literární vědy FF UK Praha
pod názvem **Negativní humanismus Michela Houellebecqa**

Tematem předložené diplomové práce je románová tvorba Michela Houellebecqa a její analýza v kontextu dvou výrazných tendencí současné francouzské literatury – negativního humanismu a nového realismu. Diplomant proto v jednotlivých kapitolách postupně uvádí do situace francouzského románu od dob Balzaka, Flauberta, Zoly a charakterizuje jeho vývojové peripetie až dodnes. Po detailním rozboru Houellebecqova dosavadního díla a jeho zařazení do současného i literárně historického kontextu pak následují kapitoly sledující v Houellebecqově tvorbě prvky realismu a poté negativního humanismu, a uvádějí tak spisovatele do souvztažnosti s literární tvorbou i filozofickým myšlením zejména jeho předci.údeči.

Práce má dobře promyšlenou strukturu, je systematicky vedená směrem k ohledání pracovní hypotézy. Vykazuje všechny důležité atributy vědeckého textu – jak v hloubce zmíněných analýz, tak v argumentaci, ale též v udržení věcného tónu bez odboček od daného námětu. Dobrá se o širokou a podrobnou znalost jak literárních děl nejen francouzských autorů, tak i odborné literatury více či méně blízce spjaté se zvolenou tematikou.

Velmi kladně hodnotím skutečnost, že si autor práce udržel naprostý odstup od obrazu, jaký o Houellebecqovi vytvořila francouzská, avšak i česká žurnalistická kritika, která akcentuje kontroverzní polohy spisovatelovy osobnosti, připomíná různé aféry spojené buď s jeho životopisem, nebo okolnostmi vydání jednotlivých románů. Ondřej Kavalír představuje Houellebecqa jako jednu z významných osobností současné francouzské literatury a kultury a zaměřuje se především na jeho vědomé navazování na výše zmíněné velikány francouzské literatury, ale i na důležité filozofické (Schopenhauer, Nietzsche... Cioran), sociologické, antropologické a další (Claude Bernard) proudy. Diplomant své závěry dokládá dobrými argumenty a vhodně zvolenými odkazy ke zdrojům svých poznatků. Vedle trojice spisovatelů (v práci se neuvádí, proč ne Stendhal) Balzac-Flaubert-Zola, kterým je věnováno hodně prostoru, nezapomíná diplomant ani na vzdálenější souvislosti s literáry a mysliteli jako například La Rochefoucauld, La Bruyère, Montesquieu, Voltaire... a samozřejmě neopomene rájit kontexte Houellebecqova díla s tvorbou a názory autorů jako Baudelaire, Céline, Sartre, Camus ad.

Z Kavalírovy práce vyplývá, že Houellebecqova mnohovrstevnatá inspirace různými autory a myšlenkovými proudy není nahodilá, naopak. Z citací vybraných úryvků navíc lze snadno vyvodit, že i Houellebecq, přes různorodost syžetů a různost zpracování, přes vývoj pozorovatelný jak v rovině stylu, tak samotného tvůrčího záměru, nicméně zůstává autorem jedné knihy, zpracovává stále podobné otázky – a přestože je ohledává z různých pohledů, jeho postoj k nim se v podstatě nemění.

Diplomant neshází nový úhel pohledu na Houellebecqovu tvorbu nejen srovnáním s klasiky francouzské literatury a přesným vytyčením shodných i rozporných momentů jeho děl se slavnými romány minulosti. Navazuje pak také hledáním styčných bodů s tvorbou autorů 20. století, na první pohled poněkud překvapivě v rozboru působí vytyčení paralel s autory jako

Beckett anebo Perec, avšak Kavalír má pravdu, že i oni patří do kontextu, s jakým Houellebecqovy romány rezonují. Nový román je zmiňován jen pro nezbytné uvedení do souvislosti – specifického – poválečného francouzského literárního prostředí a podhoubí vzniku nového realismu.

Ně tak časté – avšak zcela opodstatněné – je například přiřazení Houellebecqa k autorům současného proudu tzv. autofikce: výrazné prvky tohoto přístupu k literární tvorbě lze u Houellebecqa skutečně najít. Z dalších Houellebecqových generačních kolegů jsou oproti často citovaným Beigbederovi a Duteurtrovi uváděni i další: velmi zajímavá je paralela s Jean-Paul Duboisem a podobně (mnohem stručnější) s Yasminou Rezoú či Laurentem Quintreuaem – již francouzské zdroje neuvádějí. Podobně trefné je dohledání spojitosti s Milanem Kunderou. V případě Duboise, Rezy, Quintreua se však nabízí otázka, do jaké míry volba právě této souvislosti vychází z diplomantovy znalosti kontextu francouzské literatury pravděpodobně především skrze české překlady současné francouzské literatury. Což je možná i důvodem, proč práce bohužel vůbec nezmiňuje autory jako Nicolas Bourriaud, Maurice G. Dantec, Dominique Noguez a další z okruhu někdejší revue Perpendiculaire, kde je provázanost s touto negativistickým vidění budoucnosti lidstva zcela jednoznačná.

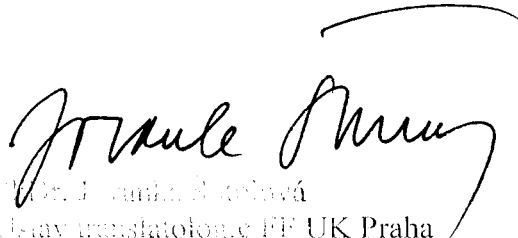
Třetí a čtvrtá kapitola práce představují hlavní pozitivum Kavalírovy studie: v detailní analýze různých styčných ploch Houellebecqových románů s vybranými díly reprezentujícími románový realismus v celém jeho vývoji se vhodným můstkem přes tvorbu Célinovu diplomant plynule přenesl k proudu negativního humanismu, který, jak Kavalír bohatě dokládá, zdaléka není „výmyslem“ Michela Houellebecqa (v rozporu s tvrzeními výše zmíněné povrchové žurnalistické kritiky), naopak má hluboké kořeny v tvorbě nejen francouzských autorů už minimálně sto let.

Po grafické stránce je práce přehledně strukturovaná – ocenit je třeba například i důsledné uvádění citací menším typem písma či přesunutí navazujících informací do poznámek – a množství překlepů a chyb v interpunkci lze považovat za zanedbatelné.

Nedleží této diplomové práci považují za kvalitní a cenný příspěvek ke zhodnocení literární tvorby Michela Houellebecqa a jeho uvedení do souvislosti s některými výraznými proudy nejen současné a nejen francouzské literatury.

Práci doporučuji k obhajobě a hodnotím ji jako **výbornou**.

Brno, 6. 9. 2004

Jitka Štroblová
 PhDr. Jitka Štroblová
 Ústav translatologie FF UK Praha